

Els reptes sostenibles de Sant Lluís

Antón SOLER I FERRATER

Membre de l'Agenda Local 21 de Sant Lluís

Si continuam amb la tendència actual, quina situació es pot preveure per a la reserva de biosfera en els pròxims cinc o deu anys?

Una orografia privilegiada i innumbrables generacions de pagesos han configurat la singularitat del paisatge de Menorca en forma de mosaic. Aquesta omnipresent retícula de parets seques que divideix l'illa en múltiples tanques de diferent colors i de vegetació diversa l'ha feta única i mereixedora de rebre la declaració de reserva de biosfera l'any 1993. Cal destacar que Menorca continua sent preservada gràcies a la implicació activa de molts ciutadans que l'han defensada de l'especulació urbanística i del turisme depredador. Però l'abandó en les últimes dècades de l'activitat agrària extensiva, la desaparició dels forns de calç i de carbó, i el monocultiu de l'explotació làctia van dibuixant un paisatge cada vegada més homogeni, una reforestació indiscriminada de moltes tanques i un deteriorament gradual de la trama de parets seques, a poc a poc tapada per la vegetació i plena d'enderrossalls, amb gran pèrdua de biodiversitat.

Aquest paisatge també es veu amenaçat per la construcció d'una xarxa viària desmesurada, no tan sols per les dimensions de l'illa, sinó també per la previsió a la baixa del trànsit rodat en el futur, una xarxa que ha provocat l'aparició de grans infraestructures, múltiples rotondes i una gran profusió de fanals.

També patim les conseqüències del desbaratat i obsolet projecte de gasificar tota l'illa amb 500 quilòmetres de síquies per carrers i carreteres, en comptes d'apostar decididament per les energies renovables. La fumarada groga de la xemeneia de la planta tèrmica del port de Maó és un escarni a la nostra declaració com a reserva de biosfera.

Però sí, hi ha altres tendències que prometen revertir aquesta desfiguració gradual del paisatge tradicional i l'actual predomini d'una activitat econòmica insostenible. La xarxa de custòdia agrària, que involucra cada vegada a més finques amb propostes sostenibles, promet conservar el nostre paisatge. Darrerament, també moltes finques són adqui-

rides per inversors de fora amb la lloable determinació de mantenir el paisatge tradicional, i van proliferant les finques dedicades a agroturisme, que també segueixen la mateixa filosofia. Així mateix, el territori dedicat a l'agricultura ecològica va incrementant, i la raça bovina autòctona i sostenible, la vermella menorquina, pràcticament desapareguda, torna a fer cada vegada més acte de presència als camps de l'illa.

Toca parlar també del turisme massiu, estacional i insostenible, que ha estat la nota habitual durant les darreres dècades, al qual s'han afegit darrerament els grans creuers, tot i que també cal destacar el lent augment d'un turisme cosmopolita més interessat en els atractius naturals i culturals de l'illa, que encara es veurà més potenciat per una futura declaració de la Menorca Talaiòtica com a patrimoni mundial de la humanitat i per la declaració de Menorca com a destinació *Starlight*.

Proposta d'accions concretes per a dur a terme en els pròxims cinc o deu anys per millorar la situació

La gran aposta seria la reducció substancial del consum energètic, al qual també ens obliguen els nostres compromisos del 20/20/20 de la Unió Europea. En aquest sentit, la reducció radical de l'enllumenat públic nocturn podria ser una gran passa que també ens afavoriria per obtenir la declaració de destinació *Starlight*, i seria tan senzill com suprimir un de cada dos fanals.

Ecooolocal, una cooperativa sense ànim de lucre, fa en aquests moments una auditoria energètica a diversos municipis de l'illa i al Consell Insular. Una gestió eficient de la despesa en els edificis públics pot ser un altre pas important per complir els compromisos del 20/20/20 i pot representar un estalvi econòmic considerable.

Un altre gran potencial hauria de ser l'explotació de la biomassa. Tots els municipis haurien d'implantar en algun edifici públic una caldera de biomassa. Menorca pot produir d'una manera sostenible al voltant de 20.000 tones de biomassa, idònia per originar calor en poliesportius i en alguna empresa que en requereixi. Aquesta iniciativa ajudaria a mantenir els boscos i evitar incendis, a tenir les tanques netes i a recuperar les parets seques. A més, seria una gran font de llocs de feina.

També és prioritari que la redacció del nou PTI, encara pendent, indiqui urgentment les àrees susceptibles d'instal·lar-hi plaques fotovoltaïques, i cada municipi podria destinar alguna àrea de transició a aquesta comesa, a més d'algun aparcament públic. Els 273 milions d'euros que actualment es destinen a combustibles fòssils s'haurien d'invertir en energies renovables, i tot això generaria una gran quantitat de llocs de feina.

El producte agrícola local es podria potenciar si s'exigís en tots els contractes que subscriu l'Administració per a menjadors públics, escoles, geriàtrics, hospitals, etc. el compliment de clàusules que prevegin l'ús d'aquest producte, la qual cosa també suporia més llocs de feina.

I promoure l'aïllament dels habitatges amb subvencions públiques seria un altre pas cap a la sostenibilitat i una altra font de llocs de feina.

És urgent, finalment, ultimar la planta de compostatge i avançar ràpidament en la construcció d'una planta de biogàs, que permetrà aprofitar la matèria orgànica i separar les deixalles de manera efectiva.

Totes aquestes propostes d'àmbit insular, també es podrien promoure des dels municipis. En concret, a Sant Lluís, tenim una sèrie de reptes que caldria dur endavant.

Reptes sostenibles a, de i per Sant Lluís

1. Estalvi energètic

- Establiment de franges horàries de l'enllumenat públic més restrictives.
- Suspensió d'un de cada dos/tres fanals.

2. Energia solar

- Instal·lació de pèrgoles solars als aparcaments públics (el de Punta Prima seria el més pertinent per començar).
- Implantació d'una planta solar pública-privada en una àrea de transició, tal com s'ha fet a Castell, a Son Trepuconet.

3. Biomassa

- Implementació de calderes de biomassa als edificis públics. Se n'acaba d'instal·lar una a l'escoleta del poble, i seria d'especial interès instal·lar-ne una altra al poliesportiu.

4. Ús d'aigua corrent per beure

- Increment del nombre de fonts públiques amb osmosi (en l'actualitat només n'hi ha una al Pla des Rector) a fi d'evitar la gran generació de detritus plàstics. Cal insistir en la idoneïtat de l'aigua de la xarxa pública.
- Foment de l'hàbit de servir aigua corrent de cortesia als bars i restaurants.

5. Producte local

- Inclusió de clàusules de foment del producte local en la contractació pública del menjador escolar i del geriàtric.

6. Separació de la fracció orgànica

- Recollida domiciliària de la fracció orgànica tan prest com ho permeti l'actual contracte de recollida de fems, si no és possible renovar-lo.

7. Sant Lluís sense plàstics

- Augment de l'exigència de la campanya ja iniciada i foment de l'eliminació de bosses de plàstic als comerços.

8. Mobilitat alternativa

- Foment de l'ús de bicicleta i de l'hàbit de caminar.

9. Aïllament d'habitatges

- Foment de l'aïllament de teulades i finestres amb subvencions municipals.